

Якою має бути
Дорожня карта
з наближення законодавства України
до законодавства ЄС
у сфері телекомунікацій (електронних
комунікацій)?

Policy Paper

Оксана Приходько
Директор мНУО “Європейська Медіа Платформа”
Член РГ6 УС ПГС

Зміст

Скорочення	4
Резюме	6
Вступ	8
1. Методологія дослідження	10
2. Ринок телекомунікаційних послуг та засади регулювання телекомунікацій	12
2.1. Ринок телекомунікацій	12
2.2. Засади регулювання телекомунікацій	13
3. Відповідність чинних українських норм правового регулювання сфери телекомунікацій вимогам ЄС	15
3.1. Результати порівняльного аналізу української законодавчо-нормативної бази з правом ЄС в сфері телекомунікацій	15
3.2. Пріоритети стейкхолдерів приватного сектору українського телекомунікаційного ринку	18
4. Порядок наближення законодавства України до права ЄС у сфері телекомунікаційних послуг, визначений в Угоді про асоціацію	21
5. Дорожня карта: що це таке та навіщо вона потрібна?	22
6. Розробка Дорожньої карти наближення законодавства України до права ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій)	23
7. Варіанти вирішення проблеми	26
Варіант 1. Ухвалення підготовленого проекту Дорожньої карти	26
Варіант 2. Внесення змін до Угоди про Асоціацію і розробка нової ДК з урахуванням цих змін та у відповідності до вимог ЄС до ДК	27
Варіант 3. Розробка Дорожньої карти наближення законодавства України до законодавства ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) з урахуванням новацій проекту Кодексу електронних комунікацій ЄС	28
8. Висновки і пропозиції.	30
Додаток А. Результати анкетування.	33
А.1. Анкета	33
А.2. Додаток до питання 1.2. Анкети	35
А.3. Відповіді на анкету	36
А.3.1. Vega Telecommunications Group	36
А.3.2. Vodafone Україна	39

А.3.3. Датагруп	41
А.3.4. Київстар	44
А.3.5. Lifecell	47
А.3.6. Укртелеком	51
Додаток Б.	54
Б.1. Перелік нормативно-правових актів, що регулюють сферу телекомунікацій (електронних комунікацій) в Україні	54
Б.2. Перелік актів ЄС з Додатку XVII-3 та терміни їх імплементації	56
Б.3. Перелік органів державної влади України, з якими узгоджувався текст Дорожньої карти наближення законодавства України до права ЄС у сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) наприкінці 2017 року	57
Б.4. Акти ЄС, що впливають на сферу телекомунікацій, та які було ухвалено після підписання Угоди	57

Скорочення

Держспецзв'язок - Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України

ДК - Дорожня карта з наближення законодавства України до законодавства ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій)

ЄС - Європейський Союз, ЄвроСоюз

КМУ - Кабінет Міністрів України

НКРЗІ - Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації

ОВ - оцінка впливу (Impact Assessment)

УА - Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Угода, Угода про асоціацію

Урядовий офіс - Урядовий офіс з питань європейської та євроатлантичної інтеграції

УС ПГС - Українська Сторона Платформи Громадянського Суспільства

ЦОБВ - центральний орган виконавчої влади

DSM Strategy - Стратегія Єдиного Цифрового ринку - Digital Single Market Strategy

ЕЕСС - Європейський Кодекс електронних комунікацій - European Electronic Communications Code

ЕЕСС - Європейський Комітет з економічних та соціальних питань (Комітет з питань торгівлі) - European Economic and Social Committee

ЕРР - Регламент ЄС щодо конфіденційності в сфері електронних комунікацій - e-Privacy Regulation

GDPR - Регламент (Євросоюз) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб стосовно обробки персональних даних та про вільне переміщення таких даних, а також про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних - REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (GDPR - General Data Protection Regulation)

NIS - Директива ЄС щодо заходів по забезпеченню високого загального рівня безпеки мережевих та інформаційних систем у всьому Союзі (DIRECTIVE (EU) 2016/1148 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 6 July 2016 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union - NIS Directive)

REFIT - програма Європейської Комісії, спрямована на покращення законотворчого процесу в ЄС (Regulatory Fitness and Performance)

SMP - значний ринковий вплив (істотна ринкова перевага) - Significant Market Power

Резюме

Інтеграція України до єдиного європейського цифрового ринку (European Single Digital Market) є одним з пріоритетних, амбіційних і в той самий час цілком реалістичних завдань. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода, або УА), яка набула чинності 1 вересня 2017 року, створює для досягнення цих завдань чітке юридичне підґрунтя. Так, в Доповненні XVII-3 до цієї Угоди детально прописані акти Європейського Союзу в сфері телекомунікацій, які існували на час її підписання (тобто на 2014 рік) і які мають бути імplementовані в українське законодавство. У 2017 році, зрозуміло, перелік таких актів є набагато довшим. До того ж регулювання європейського телекомунікаційного сектору очікує на революційні зміни (у зв'язку з майбутнім запровадженням Європейського Кодексу електронних комунікацій та Регламенту ЄС щодо конфіденційності в сфері електронних комунікацій). Втім, і з імplementацією Україною тих актів, що увійшли в Доповнення XVII-3, існують суттєві труднощі.

Україна має зараз унікальну можливість не просто приєднатись до Єдиного Цифрового Ринку Європи, а здійснити величезний прорив туди. Відмова Кабінету Міністрів ухвалити ту Дорожню карту, що узгоджувалась Адміністрацією Держспецзв'язку протягом 2017 року з іншими урядовими установами (але не з усіма стейкхолдерами) може тільки вітатись, тим паче, що у “Звіті про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2017 році”

http://eu-ua.org/sites/default/files/imce/layout_16_02_final.pdf?utm_source=Bulletin&utm_campaign=db64043768-EMAIL_CAMPAIGN_2018_02_23&utm_medium=email&utm_term=0_224fddefa4-db64043768-34361689

першочерговим завданням в розділі “Інформаційне суспільство” зазначено: “Розробити та прийняти Дорожню карту щодо наближення законодавства України до права ЄС у сфері телекомунікацій та інтеграції до Єдиного Цифрового ринку ЄС”.

Ця нова ДК (у відповідності до стандартів Європейського Союзу) має відповідати на наступні питання:

1. В якому політичному контексті і в якому напрямку пропонуються зміни? Як вони узгоджуються з іншими ініціативами?
2. Які проблеми мають бути вирішеними шляхом запровадження цих змін?
3. Які є варіанти вирішення цих проблем? Переваги та недоліки кожного з цих варіантів?
4. Оцінка ситуації, що існує.
5. Орієнтири на майбутнє.
6. Обсяги необхідного фінансування.
7. Джерела фінансування.
8. Проведення оцінок впливу.

Для цього мають бути узгоджені зміни до тексту Угоди з урахуванням запровадження нових актів ЄС (механізм узгодження таких змін є чітко прописаним в Додатку XVII до Угоди), перекладені українською останні новації в праві ЄС щодо телекомунікацій (електронних комунікацій), проведені консультації зі стейкхолдерами щодо цих інновацій та їх впливу на хід інтеграції України до Єдиного Цифрового Ринку Європи.

Внесення змін до Регламенту Кабінету Міністрів України щодо визначення терміну “дорожня карта” та вимог до цього документу має значно прискорити процес євроінтеграції України і в інших сферах. Але саме сфера телекомунікацій (зокрема, управління Інтернетом) стала своєрідним полігоном для випробовування нового підходу в управлінні, і саме в цій сфері концепція мультистейкхолдеризму (відповідального партнерства держави, приватного сектору, громадянського суспільства, академічної та технічної спільноти) виправдовує себе якнайкраще. Тому апробація нового (європейського) підходу до законотворчого процесу саме в сфері телекомунікацій/електронних комунікацій/управління Інтернетом буде знаковим для усього законотворчого процесу в Україні та запорукою успішної інтеграції української інформаціо-комунікаційної галузі до Єдиного Цифрового ринку Європи.

Вступ

До останнього часу Україна майже не здійснювала практичних кроків щодо імплементації актів права ЄС в сфері телекомунікацій в українське законодавство. В Угоді цей шлях прописаний дуже чітко. Робота має розпочинатись з **розробки Дорожньої карти наближення законодавства до права ЄС у цій сфері (з зазначенням проблеми, цілей, можливих варіантів, стратегії консультацій зі стейкхолдерами, діяльності з оцінки впливу), продовжуватись розробкою порівняльних («транспозиційних») таблиць, в яких буде чітко зазначено кожен статтю акту ЄС та відповідну норму українського права (або законопроекту), і тільки після цього має починатись робота над самими законопроектами.** Натомість Україна ще й досі не має офіційно ухваленої Дорожньої карти наближення законодавства до права ЄС у сфері телекомунікацій (не зважаючи на кілька спроб її розробити), про розробку транспозиційних таблиць жодних офіційних згадок нема взагалі, натомість існує більше десятка законопроектів в сфері телекомунікацій, які не тільки не сприятимуть інтеграції України в Єдиний Європейський цифровий ринок, а ще й створять додаткові перешкоди на шляху до такої інтеграції.

Не меншу загрозу несе в собі і **відставання Угоди про асоціацію**, що була підписана 2014 року, **від процесу розвитку права ЄС в сфері телекомунікацій.** Безпечне та надійне використання інформаційно-комунікаційних технологій можливе лише за умови належного ставлення до захисту персональних даних та при забезпеченні належного рівня мережевої та інформаційної безпеки. 2016 року набула чинності Директива ЄС щодо заходів по забезпеченню високого загального рівня безпеки мережевих та інформаційних систем у всьому Союзі (Директива NIS). 2018 року набувають чинності нові акти ЄС, ухвалені 2016 року, що регулюють питання захисту персональних даних. Угода про асоціацію передбачає розширення в разі необхідності переліку актів ЄС, що мають бути імплементовані в українське законодавство, і яких не існувало 2014 року. Однак станом на початок 2018 року цей процес так і не розпочався. Це породжує загрозу не лише накладання на українські компанії значних штрафних санкцій з причин невиконання вимог європейського законодавства в сфері захисту персональних даних громадян ЄС (наприклад, в процесі користування мобільним зв'язком або Інтернетом під час перебування в Україні), а і позбавлення громадян України безвізового режиму (через невиконання Угоди про співробітництво між Україною та ЕуроJust, що була підписана в червні 2016 року, і яка передбачає щорічний “аудит” відповідності українського законодавства чинним нормам права ЄС).

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjbouCmpsHZAhXSZIAKHbPOAMEQFggoMAA&url=http%3A%2F%2Fw1.c1.rada.gov.ua%2Fpls%2Fzweb%2Fwebproc34%3Fid%3D%26pf3511%3D60605%26pf35401%3D408565&usg=AOvVaw2AXJfWxEvZPYLumQndgypI>

До того ж це створює певні складнощі для існування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

2015 року в ЄвроСоюзі відбулись також кардинальні зміни в законотворчому процесі, впроваджені під гаслом: **“Краще регулювання заради кращих результатів”**

http://ec.europa.eu/smart-regulation/better-regulation/documents/com_2015_215_en.pdf

І спрямовані на реформування того, **що саме робить ЄС** в сфері законодавчо-правового регулювання життя європейців, та того, **як саме це робиться**. Мета цих змін - залучення усіх стейкхолдерів до законотворчого процесу з моменту його ініціації, і забезпечення повноцінного зворотнього зв'язку та проведення оцінок впливу законотворчих ініціатив аж до моменту їх остаточного ухвалення та імплементації. **Дорожні карти (ДК)** в цьому процесі **мають відігравати** навіть **більшу роль, аніж вони відігравали до цього**.

https://cdn.regulation.gov.ua/67/45/17/42/regulation.gov.ua_Better%20Regulation.pdf

В українському законотворчому процесі дорожні карти поки що не виконують жодної ролі. Та **Дорожня карта наближення законодавства України до права ЄС у сфері телекомунікаційних послуг**, яка узгоджувалась Адміністрацією Держспецзв'язком) протягом 2017 року з урядовими установами, **не відповідає ані формальним, ані сутнісним вимогам ЄС до дорожніх карт**. Вона **не передбачає громадського обговорення, не визначає напрямку руху** (що нам заважає зараз і як цього позбутись), **не визначає чіткі орієнтири** (що ми маємо зараз - у порівнянні з тим, чого намагаємось досягнути), **не вимагає узгодження з іншими ініціативами** (як українськими, так і європейськими), не надає жодних оцінок **необхідних витрат** (та джерел фінансування) та **оцінок впливу**.

Україні вкрай необхідна “європейська” Дорожня карта наближення законодавства України до права ЄС у сфері телекомунікаційних послуг - як

інструмент досягнення політичного консенсусу між усіма стейкхолдерами (як українськими, так і європейськими) щодо напрямку майбутнього руху в Єдиний Цифровий Ринок Європи (з оцінкою існуючої ситуації, чіткими орієнтирами на майбутнє, варіантами досягнення цілей, оцінкою необхідних витрат та джерел фінансування, оцінок впливу). **Розробка такої Дорожньої карти потребує внесення змін до Угоди про асоціацію** (щодо переліку актів ЄС в сфері електронних комунікацій), **Регламенту Кабінету міністрів** (щодо визначення терміну “Дорожня карта” та вимог до неї), **додаткового навчання урядовців та додаткової адвокації** (щодо значення дорожніх карт в законотворчому процесі) з залученням усіх стейкхолдерів.

1. Методологія дослідження

Предмет дослідження: підготовка урядом України проекту Дорожньої карти з наближення законодавства України до законодавства ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) з 2014 року по 2017 роки.

Джерела інформації:

- офіційна інформація щодо розробки Дорожньої карти з наближення законодавства України до законодавства ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій), розміщена у відкритих джерелах (з 2014 року по 2017 рік);
- відповіді на офіційні інформаційні запити до Держспецзв'язку та інших державних структур щодо розробки та узгодження нової версії Дорожньої карти (2017 рік);

https://dostup.pravda.com.ua/request/dorozhnia_karta_nablizhiennia_za#comment-967

- результати анкетування 10 найбільших приватних учасників ринку телекомунікацій (2017 рік) (Додаток А);
- результати досліджень Мін'юсту на тему "Сфера зв'язку та інформаційних технологій в Європейському Союзі та в Україні: особливості правового регулювання" (2012 рік)

<http://old.minjust.gov.ua/file/23480>

- напрацювання ЄС щодо визначення та вимог до документу під назвою "Дорожня карта"

https://cdn.regulation.gov.ua/67/45/17/42/regulation.gov.ua_Better%20Regulation.pdf

- Дорожня карта з реформування законодавства ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) 2016 року

http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_cnect_007_evaluation_elec_communication_networks_en.pdf

Звітні матеріали проекту Twinning “Підтримка посилення регуляторної та юридичної спроможності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв’язку та інформатизації, щодо регулювання сектору телекомунікацій” (2012—2013 роки) та матеріали Європейського банку реконструкції та розвитку “Порівняльна оцінка сектору електронних комунікацій: Звіт стосовно оцінки законодавчого регулювання” (2012 рік) ані знайти у відкритому доступі, ані отримати від володільців/власників або розпорядників інформації не вдалось. Аналіз Закону України “Про телекомунікації” на відповідність структурі ЄС 2002 року у сфері електронних комунікацій (спільний проект ЄС та Ради Європи “Сприяння європейським стандартам в українському медійному середовищі” (2010 рік), як з’ясувалось, так і не затверджений офіційно

<http://www.jp.coe.int/CEAD/JP/Default.asp?ID=23554>

Також відсутня офіційна інформація щодо (не)погодження проектів Дорожньої карти з наближення українського законодавства до законодавства ЄС у сфері телекомунікацій (електронних комунікацій), які розроблялись Адміністрацією Держспецзв’язку навесні 2016 року та впродовж 2017 року.

2. Ринок телекомунікаційних послуг та засади регулювання телекомунікацій

2.1. Ринок телекомунікацій

Сектор телекомунікацій об'єднує підприємства, що надають послуги зв'язку засобами телефонії або Інтернету. Найважливішими учасниками ринку телекомунікацій є оператори мобільного, супутникового, кабельного зв'язку та провайдери Інтернет-послуг.

2016 року доходи ринку телекомунікацій країн-членів Євросоюзу склали 220 мільярдів євро та, за оцінками 2014 року, становили 1,2% європейського ВВП (інформаційно-комунікаційні технології загалом забезпечують 4.3% ВВП Євросоюзу). Доходи від голосових послуг (як засобами фіксованого, так і мобільного зв'язку) починають поступатись місцем доходам від передачі даних, які вже 2017 року, як очікується, складуть 52 відсотки від доходів усього сектору.

2016 року ЄвроСоюз звітував про 100-відсоткове проникнення Інтернету, хоча фіксованим бродбандом, за статистичними даними, забезпечується 98 відсотків населення Євросоюзу.

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/europes-digital-progress-report-2017>

Доходи від надання телекомунікаційних послуг в Україні, за даними НКРЗІ, у 2016 році склали 56 966,9 млн. грн. Основними сегментами на ринку послуг зв'язку залишаються мобільний, телефонний фіксований зв'язок та доступ до Інтернету, спільна частка яких у загальних доходах від надання послуг зв'язку за підсумками року склала 80,3%.

http://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/6852/Zvit_NCCIR_2016.pdf

Частка доданої вартості послуг з телекомунікації в ВВП України за 2016 рік складає 1,3%, інформаційно-комунікаційних технологій - 3,7%.

<https://dostup.pravda.com.ua/request/30883/response/65213/attach/2/15.2%2020%20311.pdf>

Рівень проникнення Інтернету в Україні 2016 року (за даними офіційної статистики) оцінювався в 44,1%

<http://www.internetlifestats.com/internet-users/ukraine/>

хоча Інтернет Асоціація України дає показник в 64,84% проникнення Інтернету

<http://inau.ua/proekty/doslidzhennya-internet-audytoriyi>

2.2. Засади регулювання телекомунікацій

Державне втручання у сферу телекомунікацій має відповідати, за результатами дослідження Мін'юста “Сфера зв'язку та інформаційних технологій в Європейському Союзі та в Україні: особливості правового регулювання” (2012 рік), наступним цілям :

- а) **Розвиток телекомунікаційної інфраструктури;**
- б) Підвищення ефективності телекомунікаційного сектора шляхом **підтримки функціональної конкуренції;**
- в) Забезпечення **високої якості послуг** (в тому числі і через **запровадження нових технологій зв'язку**);
- г) Захист **суспільних інтересів;**
- д) Захист **верховенства права та принципу ефективного управління** (через прозоре та системне законодавче середовище).

Що саме має регулюватись в сфері телекомунікацій?

- **умови входження операторів на ринок** телекомунікаційних послуг;
- технічні питання щодо **виділення, розподілу та моніторингу використання обмеженого ресурсу**, такого, як частоти і номери, сертифікація кінцевого обладнання та політика стандартизації;
- діяльність операторів на ринку для **забезпечення добросовісної конкуренції** та дотримання вимог антимонопольного законодавства (наприклад, стосовно взаємопідключень та доступу до мереж), захисту користувачів, контролю за цінами та якістю послуг;
- **контроль за виконанням ліцензійних умов та вимог** нормативно-правових документів державних органів, які регулюють сферу зв'язку.

Регуляторні дії держави мають:

- ґрунтуватися на **прозорих та послідовних цілях телекомунікаційної політики** і бути надійними та передбачуваними для операторів та користувачів;
- бути достатньо **гнучкими** для реагування на розвиток сектора;

— передбачати та враховувати **економічні та соціальні наслідки** такого регулювання.

Як свідчить краща світова практика, найкращим чином такі регуляторні дії держави забезпечуються національним регулятором, але за певних умов:

- порядок створення, функції та процедури прийняття рішень регулятора **визначаються законом** і прописуються таким чином, що **унеможлиблюють (або зводять до мінімуму) політичні втручання та протекціонізм;**
- законом також прописується **дієвий механізм оскарження рішень у суді**, але одночасно передбачається і можливість **позасудового вирішення спорів;**
- **повноваження національного регулятора є дуже обмеженими та чітко прописаними**, для запобігання дискримінації операторів чи користувачів;
- у своїй діяльності національний регулятор має дотримуватись **принципу технологічної нейтральності.**

3. Відповідність чинних українських норм правового регулювання сфери телекомунікацій вимогам ЄС

3.1. Результати порівняльного аналізу української законодавчо-нормативної бази з правом ЄС в сфері телекомунікацій

На сьогодні функціонування та розвиток сфери телекомунікацій України здійснюється відповідно до норм, визначених:

- Конституцією України;
- законом України «Про телекомунікації» (2003);
- законом України «Про радіочастотний ресурс України» (2000);
- законом України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» (1994);
- законом України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» (2006);
- законом України «Про систему екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112» (2012);
- рядом інших законів та підзаконних нормативно-правових актів (Додаток Б.1.)

На інституційному рівні **функції формування і реалізації державної політики у сфері зв'язку** (щодо вирішення специфічних завдань із надання спеціального зв'язку та захисту державних інформаційних та телекомунікаційних систем і ресурсів) **покладено** на один із структурних підрозділів **Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації**. **Виконання регуляторної функції покладено на Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації** (далі — НКРЗІ). Однак регуляторний орган не має достатніх повноважень для здійснення на належному рівні функцій регулювання відповідно до стандартів ЄС (відсутня чітка та прозора методологія визначення усіх ринків, що потребують попереднього регулювання та визначення наявності на них значного ринкового впливу, не вживаються заходи щодо попереднього регулювання у разі виявлення такого впливу, відсутня процедура публічних консультацій щодо нових регуляторних заходів, не має ефективних механізмів оскарження рішень національного регулятора, не

забезпечуються права користувачів). До того ж Конституційний суд України у 2008 році визнав порядок формування регулятора (членів якого призначає виключно президент України) таким, що не відповідає Конституції України, а положення Закону України “Про телекомунікації” про призначення членів комісії такими, що втратили чинність з дня ухвалення рішення.

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v021p710-08>

Однак, не зважаючи на це, а також на той факт, що “рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене”, протягом вже майже десяти років порушення Конституції не тільки не припиняється, а й закладається в ті законопроекти, які їх авторами визначаються як “євроінтеграційні”.

Чинна нормативно-правова база ЄС в сфері телекомунікацій була здебільшого сформована 2002 року, і частково переглядалась 2009 року. На час написання Угоди про асоціацію існувало 10 директив ЄС та одне рішення ЄС, які регулюють телекомунікаційний сектор ЄвроСоюзу (Додаток Б.2.).

Основні питання, що регулюються цими нормативно-правовими актами ЄС:

- права та обов'язки суб'єктів господарювання та держав-членів ЄС щодо **взаємопідключення послуг** з метою надання загальнодоступних послуг електронного зв'язку;
- **правові рамки діяльності національних регуляторів у сфері телекомунікацій**, принципи їх взаємодії та завдання, що постають перед ними;
- **усунення бар'єрів**, що можуть створюватись для суб'єктів господарювання, що мають намір **вийти на ринок** (наприклад, при наданні радіочастот);
- **універсальні послуги та права користувачів** стосовно електронних мереж зв'язку і послуг;
- правові рамки **радіоспектральної політики**;
- **захист конкуренції** на ринках електронних комунікаційних мереж та послуг;
- правові рамки для стягнення **плати за роумінг**.

Шляхом порівняльного аналізу українського та європейського законодавства у сфері телекомунікацій було визначено 7 Директив та одне рішення Європейського Парламенту та Ради ЄС (з урахуванням документів, що вносять зміни до цих актів - загалом 11 актів ЄС), які мають бути імплементовані в українське законодавство, і які перераховані в Додатку XVII-3 (Додаток Б.2.).

Цей додаток визначає 10 наступних пріоритетів наближення українського законодавства до європейського в сфері телекомунікацій:

1. **визначити відповідні ринки** товарів та послуг у секторі електронних комунікацій, які підпадають під процедури ex-ante (принцип попереднього регулювання, що передбачає оцінку майбутнього розвитку ринку з урахуванням його стану на час здійснення аналізу), та проаналізувати ці ринки з метою визначення, чи існують на них значний ринковий вплив (SMP);
2. **зміцнювати незалежність** та адміністративну спроможність національного регуляторного органа в секторі електронних комунікацій;
3. запровадити процедуру **публічних консультацій** для нових регуляторних заходів;
4. створити **ефективні механізми для оскарження рішень** Національного регулятора в секторі електронних комунікацій;
5. запровадити **процедуру надання загальної авторизації** та обмежити необхідність видачі індивідуальних ліцензій окремими обґрунтованими випадками;
6. запровадити **накладання національним регулятором на операторів**, які виявлені як такі, що мають значний ринковий вплив (SMP) на відповідних ринках, належних регуляторних зобов'язань відносно доступу до використання окремих мережевих засобів; цінового контролю оплати за доступ до мережі та з'єднання, включаючи зобов'язання щодо вартісної орієнтації; прозорості, відсутності дискримінації та розмежування бухгалтерського обліку;
7. впровадити регулювання **зобов'язань щодо Універсальних Послуг (USO)**, включаючи заснування механізму ціноутворення та фінансування;
8. забезпечити **повагу інтересів та прав користувачів**, зокрема шляхом введення права переведення номера та єдиного номера Європейського Екстреного Виклику 112;
9. прийняти політику та принципи регулювання, забезпечуючи гармонізацію та **ефективне використання спектру радіочастот**;

10. моніторинг ситуації щодо **справедливої конкуренції** на ринках електронних комунікацій, зокрема, щодо орієнтації вартості надання послуг

3.2. Пріоритети стейкхолдерів приватного сектору українського телекомунікаційного ринку

Найбільш пріоритетним для відповідачів виявилось ухвалення політики та принципів регулювання, що забезпечує **гармонізацію та ефективне використання спектру радіочастот**. Цей пункт відзначили 83 % респондентів.

На другому місці - **визначення відповідних ринків товарів та послуг у секторі електронних комунікацій, які підпадають під процедури ex-ante (попереднього регулювання)**, та аналіз цих ринків з метою визначення, чи існують на них **значний ринковий вплив (SMP)** - 66,4%.

На третьому місці - запровадження процедури надання загальної авторизації та **обмеження необхідності видачі індивідуальних ліцензій** окремими обґрунтованими випадками - також 66,4%.

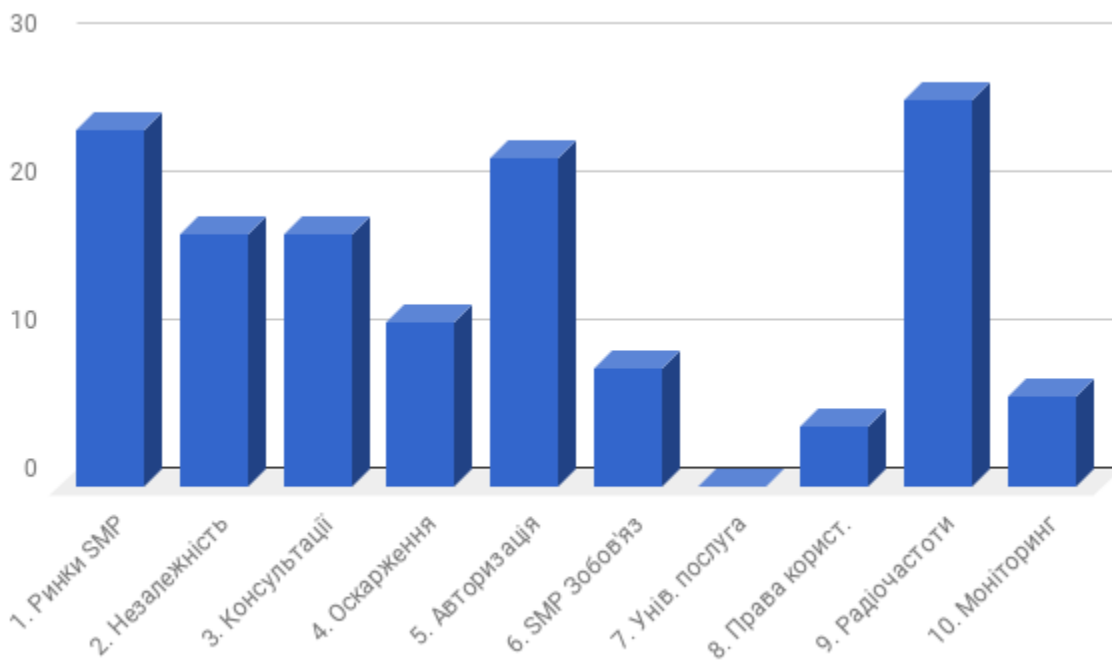
Зміцнення незалежності та адміністративної спроможності національного регуляторного органу в секторі електронних комунікацій, **запровадження процедури публічних консультацій** для нових регуляторних заходів та **створення ефективних механізмів для оскарження рішень** Національного регулятора в секторі електронних комунікацій також є серед пріоритетів половини відповідачів.

Наступні два пункти стосуються забезпечення функціональної конкуренції і кожен з них є пріоритетним для 33,2%. Це:

- накладання національним регулятором на операторів, які виявлені як такі, що мають значний ринковий вплив (SMP) на відповідних ринках, **належних регуляторних зобов'язань** відносно доступу до використання окремих мереживих засобів; цінового контролю оплати за доступ до мережі та з'єднання, включаючи зобов'язання щодо вартісної орієнтації; прозорості, відсутності дискримінації та розмежування бухгалтерського обліку;
- **моніторинг ситуації щодо справедливої конкуренції** на ринках електронних комунікацій.

Забезпечення поваги інтересів та прав користувачів, зокрема шляхом введення **права переведення номера та єдиного номера Європейського Екстреного Виклику 112**, є серед пріоритетів одного відповідача. Тоді як впровадження регулювання зобов'язань щодо Універсальних Послуг (USO), включаючи заснування механізму ціноутворення та фінансування, взагалі не потрапило в пріоритети опитуваних.

Графік пріоритетності окремих завдань наближення законодавства України до законодавства ЄС в сфері телекомунікацій

1. визначити відповідні ринки товарів та послуг у секторі електронних комунікацій, які підпадають під процедури ex-ante, та проаналізувати ці ринки з метою визначення, чи існують на них значний ринковий вплив (SMP).

2. зміцнювати незалежність та адміністративну спроможність національного регуляторного органу в секторі електронних комунікацій (стаття 3.2 цієї Директиви)

3. запровадити процедуру публічних консультацій для нових регуляторних заходів

4. створити ефективні механізми для оскарження рішень Національного регулятора в секторі електронних комунікацій

5. запровадити процедуру надання загальної авторизації та обмежити необхідність видачі індивідуальних ліцензій окремими обґрунтованими випадками
6. накладання національним регулятором на операторів, які виявлені як такі, що мають значний ринковий вплив (SMP) на відповідних ринках, належних регуляторних зобов'язань відносно доступу до використання окремих мереживих засобів; цінового контролю оплати за доступ до мережі та з'єднання, включаючи зобов'язання щодо вартісної орієнтації; прозорості, відсутності дискримінації та розмежування бухгалтерського обліку;
7. впровадити регулювання зобов'язань щодо Універсальних Послуг (USO), включаючи заснування механізму ціноутворення та фінансування
8. забезпечити повагу інтересів та прав користувачів, зокрема шляхом введення права переведення номера та єдиного номера Європейського Екстреного Виклику 112;
9. прийняти політику та принципи регулювання, забезпечуючи гармонізацію та ефективне використання спектру радіочастот;
10. моніторинг ситуації щодо справедливої конкуренції на ринках електронних комунікацій, зокрема, щодо орієнтації вартості надання послуг

Серед тих пріоритетів, які не були перераховані в Доповненні XVII - 3, відповідачі (по 16,6%) назвали:

- гармонізація з законодавством ЄС використання номерного ресурсу для фіксованого телефонного зв'язку;
- можлива зміна функцій національного регулятора;
- усунування зловживання на роздрібних ринках;
- MNP - забезпечення поваги інтересів прав користувачів, зокрема шляхом введення права перенесення номеру

Загалом стейкхолдери приватного сектору виявили дуже добру обізнаність щодо процесу наближення українського законодавства до права ЄС в сфері телекомунікацій, а також високий ступінь консолідації ринку щодо необхідності ефективного використання спектру радіочастот та аналізу ринків на наявність SMP. А ось оцінки запропонованих змін, а також очікування щодо їхнього ефективного впровадження різняться суттєво (Додаток А).

4. Порядок наближення законодавства України до права ЄС у сфері телекомунікаційних послуг, визначений в Угоді про асоціацію

Додаток XVII

https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/ugoda-pro-asociaciyu/17_Annexes.pdf

до Угоди про асоціацію чітко визначає не тільки перелік актів ЄС, які мають бути імплементовані в законодавство України, але й порядок, як саме має відбуватись наближення законодавства між Сторонами в сфері телекомунікацій (а також в секторі фінансових, поштових та кур'єрських послуг, послуг з міжнародних морських перевезень). Це наближення **має починатись з розробки Дорожньої карти** (протягом шести місяців з дня набрання чинності Угодою, тобто до 1 березня 2018 року).

В цьому ж Додатку XVII визначено, як саме мають імплементуватись в українське законодавство окремі нормативно-правові акти ЄС (в разі імплементції Директив ЄС за компетентними органами України залишається право вибору форми та способу його імплементції, в разі імплементції Регламенту або Рішення ЄС цей нормативно-правовий акт має стати, як такий, частиною законодавства України).

В Додатку XVII-3 також наводиться перелік тих директив та рішень ЄС, що стосується сфери телекомунікацій та мають бути імплементовані в українське законодавство. І зазначається дуже чіткий механізм внесення змін до цього переліку:

- з метою забезпечення правової визначеності Сторона ЄС інформуватиме Україну та Комітет з питань торгівлі на постійній основі у письмовій формі про всі нові законодавчі акти або зміни до законодавства ЄС у конкретному секторі;
- Комітет з питань торгівлі вносить протягом трьох місяців будь-який новий або змінений законодавчий акт ЄС до Доповнень. Як тільки новий або змінений законодавчий акт ЄС буде додано до відповідного Доповнення, Україна транспонує законодавство до своєї національної правової системи відповідно до статті 2 (2) цього Додатка. Комітет з питань торгівлі також приймає рішення про орієнтовний період транспонування законодавчого акта;
- у випадку, якщо Україна передбачає виникнення особливих складностей із транспонуванням законодавчого акта ЄС до свого національного законодавства, вона повинна невідкладно поінформувати Європейський Союз та Комітет з питань торгівлі. Комітет з питань торгівлі може вирішити, чи може Україна у виняткових випадках бути частково або тимчасово

звільнена від виконання своїх зобов'язань щодо транспонування відповідно до статті 3(3) цього Додатка.

5. Дорожня карта: що це таке та навіщо вона потрібна?

В чинному законодавстві України не має ані визначення документу під назвою “Дорожня карта” та його місця серед інших актів законодавства та державної політики, ані вимог до його розробки.

Проте такі визначення і такі вимоги існують в документах ЄС. Зокрема, в Робочому документі персоналу [Європейської] Комісії, що містить методичні вказівки щодо кращого регулювання

https://cdn.regulation.gov.ua/67/45/17/42/regulation.gov.ua_Better%20Regulation.pdf

зазначається, що **Дорожня карта – це інструмент підтвердження політичного затвердження ініціативи**, яку готує Комісія, та **інформування стейкхолдерів щодо запланованої консультативної діяльності, оцінок впливу, оцінювань доцільності, перевірок відповідності**. Дорожня карта оприлюднюється Генеральним Секретаріатом на веб-сайті Комісії на початковому етапі та допомагає стейкхолдерам надавати вчасні та ефективні коментарі у процесі формування політики.

Дорожня карта повинна мати наступну структуру та відповідати на наступні питання::

A. Контекст та визначення проблеми

- (1) Яким є політичний контекст ініціативи?
- (2) Як вона пов'язана з минулими та можливими майбутніми ініціативами та з іншими політиками ЄС?
- (3) Який ex-post аналіз існуючої політики був проведений? Які результати є релевантними для цієї ініціативи?

B. Цілі ініціативи

- (1) Якими є основні цілі політики?
- (2) Чи тягнуть за собою цілі необхідність розроблення політики ЄС в нових сферах?

C. Варіанти

- (1) Які інструменти законодавства або «м'якого права» можна розглянути?

D. Початкова оцінка впливів

Якими є вигоди та витрати для кожного з варіантів політики?

Чи буде виконуватись оцінка впливу та/або подальших можливих ініціатив?

Чи буде якийсь з варіантів мати вплив на бюджет ЄС розміром більше ніж 5 млн євро?

Е. Доказова база, планування подальшої роботи та консультування

(1) Яка інформація та дані вже є наявні? Чи буде використовуватися існуючі ОВ та робота з оцінювання?

(2) Яку інформацію потрібно збирати в подальшому, як це буде робитися (напр., внутрішньо чи зовнішнім підрядником) та до якої дати?

(3) Який час відводиться на проведення закупівлі та контракування для будь-яких зовнішніх контрактів, які ви плануєте (напр., для проведення аналітичних досліджень, збирання інформації тощо)?

(4) Чи передбачається якась комунікаційна чи інформаційна діяльність? Якщо так, то яка і до якої дати?

Усі відгуки, що надаються до тексту ДК як з боку приватних компаній, так і з боку громадських організацій та окремих громадян уважно вивчаються, **аналізуються та узагальнюються (апаратом Європейської Комісії)**. На підставі цього узагальнення ЄК організує первинну оцінку впливу, *і тільки після цього починається розробка проекту законодавчого акту або якоїсь іншої регуляторної ініціативи.*

6. Розробка Дорожньої карти наближення законодавства України до права ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій)

Кабінет Міністрів України (КМУ) вже тричі затверджував терміни розробки Дорожньої карти наближення українського законодавства до права ЄС в сфері телекомунікацій. У вересні 2014 року КМУ покладає завдання розробки Дорожньої карти до березня 2015 року на Державне агентство з питань електронного урядування. У квітні 2015 року кінцевим терміном розробки такої карти визначається червень 2015 року. В лютому 2016 року встановлюється новий дедлайн розробки цієї Дорожньої карти — червень 2016 року. Цього разу відповідальність за її розробку покладається на Адміністрацію Держспецзв'язку.

Перша версія Дорожньої карти наближення законодавства України до права ЄС у сфері телекомунікаційних послуг, розроблена Адміністрацією Держспецзв'язку на початку 2016 року, **широко обговорювалась громадськістю**. За структурою та логікою документу (з певними застереженнями) цей документ може розглядатись як перше наближення до європейських підходів. У ньому:

- передбачалось громадське обговорення;
- був присутній аналіз українського контексту та тих змін, що відбулись в праві ЄС;
- були визначенні проблеми, що потребують рішення, приблизний кошторис та можливі джерела фінансування;
- були відсутні посилання на конкретні українські законопроекти в плані заходів по виконанню ДК.

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT2325.html

Однак погодити її з іншими державними установами не вдалось (з запереченнями виступила НКРЗІ, хоча аргументацій цих заперечень у відкритому доступі нема). Врешті-решт **КМУ не погодив цю Дорожню карту “за формальними ознаками”**.

<http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=328&id=6217&language=uk>

Наприкінці 2017 року Адміністрація Держспецзв'язку погоджує з урядовими установами **нову версію телекомунікаційної Дорожньої карти**

https://dostup.pravda.com.ua/request/dorozhnia_karta_nablizhiennia_za#comment-967

(хоча неофіційно обговорюється також можливість ухвалення Кабміном плану заходів з імплементації Угоди без затвердження Дорожніх карт взагалі). В вересні 2017 року її було передано на узгодження 15 державним установам (Додаток Б.3.), але **на громадське обговорення вона виноситись не буде** (в українському законодавстві відсутня вимога винесення Дорожніх карт на громадське обговорення), **що ставить під сумнів доцільність її розробки взагалі**. Тим не менш, як свідчать результати опитування, основні гравці ринку з текстом нової Дорожньої карти (ДК) ознайомлені добре, але мало хто оцінює її позитивно. Державні установи цю версію ДК погодили (більшість з них - майже без заперечень).

Насправді зауважень до цієї ДК дуже багато.

1. **Невинесення ДК на громадське обговорення** - широке громадське обговорення (з обов'язковим врахуванням усіх висловлених точок зору) є головним сенсом розробки ДК, а її підтримка з боку усіх стейкхолдерів є підтвердженням політичного затвердження майбутньої ініціативи, схвалення обраного напрямку руху, визначення цілей, методів досягнення цих цілей, оцінок впливу, обсягів та джерел фінансування. Тільки після підтримки з боку стейкхолдерів запропонованої ДК розпочинається робота над законодавчими ініціативами (або іншими засобами вирішення проблеми);
2. **Невідповідність переліку актів ЄС, зазначених в Додатку XVII-3 Угоди про асоціацію, змісту ДК та сучасному стану розвитку права ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій)** - один з документів, зазначених в Угоді про асоціацію (а саме Директива No 1999/93/ЄС Європейського парламенту та Ради від 13 грудня 1999 року про електронні підписи) скасована Регламентом (ЄС) 910/2014 Європейського Парламенту та Ради від 23 липня 2014 р. щодо електронної ідентифікації та довірчих послуг для цілей електронних трансакцій на внутрішньому ринку. В тексті Угоди міститься дуже чіткий механізм щодо внесення змін, які можливі лише на двосторонній підставі (дивитись вище). Цю процедуру дотримано не було, і українська сторона самостійна замінила один акт ЄС іншим (який, в свою чергу, зумовлює необхідність імплементації ще й інших актів ЄС).
3. **Відсутність згадки про Додаток XX до Угоди про асоціацію, що містить індикативний перелік ринків України, які мають бути проаналізовані щодо**

стану конкуренції на них, і які мають безпосереднє відношення до сектору телекомунікацій;

4. Відсутність можливості обрати один з декількох варіантів вирішення проблеми - **за відсутності ґрунтового аналізу документів ЄС**, що мають бути імплементованими до українського законодавства, **відсутності Концепції Державної програми розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, термінологічної бази** у сфері телекомунікацій та радіочастотного ресурсу відповідно до стандартів ЄС в сфері електронних комунікацій, План заходів передбачає вирішення завдань ДК шляхом **ухвалення законопроектів “Про електронні комунікації” (3549-1) та “Про радіочастотний ресурс України” (5051)**. На додаток до того, що такий підхід повністю протирічить європейським підходам до ДК (розробка законопроектів має починатись з аналізу відгуків на ДК) як такої, необхідно зазначити, що **законопроект 3549-1 не відповідає Конституції України** (адже він відтворює той порядок призначення членів НКРЗІ виключно президентом, що вже був визнаний Конституційним судом України неконституційним).
5. **Бездоказовість** (не наведені статистичні дані щодо існуючого рівня розвитку ринку телекомунікацій, хоча в тексті фігурує низка “майбутніх” орієнтирів, які не завжди мають відношення до розвитку саме телекомунікаційної сфери (приміром, щодо відсотку населення, що буде мати доступ до ефірного цифрового телебачення);
6. **Відсутність інформації про проведення оцінок впливу** в майбутньому - хто і як їх має здійснювати, за якими параметрами, які наслідки будуть мати ці оцінки впливу.

Перевагами цього документу є те, що він містить слушну пропозицію розробити **Концепцію Державної програми розвитку інформаційно-комунікаційних технологій**, а також пропозиції щодо **“удосконалення національної термінологічної бази у сфері телекомунікацій та радіочастотного ресурсу відповідно до стандартів ЄС в сфері електронних комунікацій”**. Зауваження щодо “удосконалення” за умови відсутності національної термінологічної бази взагалі може виглядати дещо дивним, тим не менш питання системного опрацювання єдиного тезаурусу в сфері телекомунікацій замість хаотичного, неузгодженого ані між собою, ані з перекладами інших документів (перекладами стандартів ISO, ETSI і навіть перекладом Угоди про асоціацію, або перекладом визначень з окремих правових актів, як це має місце сьогодні) заслуговує виняткової уваги.

7. Варіанти вирішення проблеми

Варіант 1. Ухвалення підготовленого проекту Дорожньої карти

Станом на грудень 2017 року Адміністрація Держспецзв'язку погодила останню версію Дорожньої карти

https://dostup.pravda.com.ua/request/dorozhnia_karta_nablizhiennia_za#comment-967

майже з усіма державними установами, що були перераховані в Пояснювальній записці до Дорожньої карти

https://dostup.pravda.com.ua/request/dorozhnia_karta_nablizhiennia_za#comment-967

Більшість державних установ погодила цей проект Дорожньої карти без зауважень взагалі або з незначними зауваженнями, тим не менш Кабінет Міністрів (за неофіційною інформацією) вирішив її не затверджувати.

Ухвалення існуючої версії ДК не призведе до жодних позитивних результатів через:

- **невідповідність актів ЄС в тексті Угоди до тексту ДК та до сучасної правової бази ЄС в сфері телекомунікацій/електронних комунікацій;**
- **відсутність оцінки наявного в Україні стану розвитку телекомунікацій/електронних комунікацій;**
- **відсутність початкової оцінки впливу, оцінки обсягу можливих витрат, а також джерел фінансування;**
- **найголовніше - не винесення цього проекту ДК на громадське обговорення.**

Варіант 2. Внесення змін до Угоди про Асоціацію і розробка нової ДК з урахуванням цих змін та у відповідності до вимог ЄС до ДК

Проблема **правової невизначеності** в разі одностороннього (з української сторони) перегляду Угоди стосуються не лише сфери телекомунікацій. Тим не менш важко недооцінити наслідки для України неналежного реагування на зміни, що стосуються саме сфери телекомунікацій. Формальна заміна однієї директиви ЄС, що втратила чинність, на її "наступницю" вводить в дію (через одну із статей цієї "наступниці") Регламент ЄС щодо захисту персональних даних (GDPR), який

набуває чинності в травні 2018 року. У відповідності до цього Регламенту будь яка організація (тобто не обов'язково та, що розташована в ЄС), що обробляє персональні дані громадян ЄС, може бути оштрафована на 10-20 мільйонів євро. Ці зобов'язання будуть стосуватись українських компаній і без розробки ДК. Але в Угоді прописується також **механізм застосування тимчасового звільнення України від виконання своїх зобов'язань щодо транспонування актів ЄС**. На жаль, існуюча версія ДК не передбачає такої можливості (і не містить згадки про проблеми щодо захисту персональних даних).

Більшість нових законодавчих актів ЄС, що стосуються сфери телекомунікацій/електронних комунікацій, вже включено в План перекладів актів ЄС, розроблений Урядовим офісом з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. **Без проведення переговорів з європейською стороною щодо уточнення Додатку XVII-3 імплементація Угоди навряд чи буде можливою взагалі. Тим більше не буде можливою інтеграція України до Європейського Цифрового ринку.**

Питання кібербезпеки в тексті Угоди про асоціацію майже не згадуються, питання захисту персональних даних розглядаються в повній ізоляції від усіх інших аспектів. Розробка нової Дорожньої карти наближення українського законодавства до права ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) з урахуванням тих змін, що вже відбулись у відповідній сфері законодавства ЄС, а також з зазначенням можливих варіантів вирішення проблеми, оцінки існуючої ситуації, зазначення чітких орієнтирів на майбутнє, обсягів і джерел фінансування, і, звичайно, винесення її на широке громадське обговорення може стати дуже важливим кроком в напрямку інтеграції України в європейське та глобальне інформаційне суспільство.

Варіант 3. Розробка Дорожньої карти наближення законодавства України до законодавства ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) з урахуванням новацій проекту Кодексу електронних комунікацій ЄС

Під час розробки європейськими інституціями (в першу чергу Єврокомісією) Стратегії Єдиного Цифрового ринку (DSM Strategy) європейським стейкхолдерам стала зрозумілою необхідність перегляду законодавчої бази ЄС, що регулює сектор телекомунікацій. Це було викликано, з одного боку, суттєвими змінами на ринку телекомунікацій (колишні державні гіганти в сфері телекомунікацій, які 2002

року займали здебільшого монопольне становище на ринках європейських країн, поступово втратили свій ринковий вплив, а виникнення нових телекомунікаційних сервісів значною мірою змінило природу конкуренції на цих ринках), а, з іншого боку - необхідністю стимулювання інвестицій в розбудову інфраструктури DSM (зокрема, за попередніми даними, на розгортання мережі 5G в ЄС необхідно 500 мільярдів євро), уніфікації політики використання радіочастотного ресурсу та захисту прав споживачів.

Робота над Європейським Кодексом електронних комунікацій розпочалась в липні 2015 року саме з написання Дорожньої Карти з оцінки та реформування регуляторної бази мереж та сервісів електронних комунікацій (Evaluation and Reform of the Regulatory Framework for electronic communications networks and services (REFIT))

http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_cnect_007_evaluation_elec_communication_networks_en.pdf

Ця Дорожня карта складається з наступних розділів:

A. Контекст та визначення проблеми (аналіз чинного законодавства ЄС в сфері телекомунікацій та його невідповідність вимогам Стратегії Єдиного Цифрового Ринку - DSM Strategy).

B. Мета ініціативи (визначити шляхи наближення законодавства ЄС в сфері телекомунікацій вимогам DSM Strategy).

C. Варіанти (можливі політики, необхідність ухвалення нового законодавства чи застосування "м'якого" законодавства, відповідність запропонованих підходів принципу пропорційності).

D. Первинна оцінка впливу (для проведення такої оцінки в травні 2015 року була створена Міжвідомча Координаційна група, до цієї роботи були також залучені більше п'яти підрозділів Європейської Комісії).

Цілі європейської ДК дуже добре корелюють з пріоритетами стейкхолдерів українського приватного ринку (а саме - **гармонізація та ефективне використання спектру радіочастот, визначення відповідних ринків товарів та послуг у секторі електронних комунікацій, які підпадають під процедури ex-ante (попереднього регулювання)**, та аналіз цих ринків з метою визначення, чи існують на них **значний ринковий вплив (SMP)** та є визначеними в тексті Угоди про асоціацію.

На підставі відгуків, отриманих на цю ДК (REFIT), ЄвроКомісія розробила перший варіант Європейського Кодексу електронних комунікацій, який в вересні 2016 року пройшов перше читання в Європейському Парламенті. Станом на кінець лютого 2018 року ЄвроКомісія здійснила вже три оцінки впливу та проводить заключні тристоронні перемовини (між ЄвроКомісією, ЄвроПарламентом та Радою Європейського Союзу) з метою ухвалення Кодексу у другому читанні.

Тим не менш ЕЕСС до списку перекладів актів ЄС, затвердженого Урядовим офісом, не потрапив (не кажучи вже про Дорожню карту з його розробки, три оцінки впливу та підсумки його тристороннього обговорення). А ці документи є дуже важливими для успішної інтеграції України в Європейський Цифровий Ринок.

В Україні є унікальна можливість долучитись до процесу ініціювання, створення, обговорення та ухвалення документу, який матиме вирішальний вплив на розвиток інформаційного суспільства в Європі. Особливо з огляду на те, що Європейський Парламент 15 листопада 2017 року ухвалив рекомендації щодо можливості приєднання України (а також Грузії та Молдови) до “цифрового ринку” Європи.

Для цього необхідно:

1. Перекласти українською текст Дорожньої карти з розробки ЕЕСС, сам Кодекс (і, бажано, усі три оцінки впливу)
2. Провести широке громадське обговорення українських перекладів європейських ініціатив в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій)
3. Розпочати розробку Дорожньої карти наближення українського законодавства до реформованого законодавства ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій).

8. Висновки і пропозиції.

Ухвалення Дорожньої карти є необхідною, але не достатньою умовою виконання Угоди про асоціацію. Не менш важливим етапом (у відповідності до тексту Угоди про асоціацію) є розробка транспозиційних таблиць відповідності окремих статей актів ЄС окремим статтям проектів конкретних українських нормативно-правових актів. Розробка таких таблиць вимагає дуже багато зусиль і потребує багато часу. Отже, Україна зараз стоїть перед дилемою: або витратити зайві зусилля на адаптацію українського законодавства до застарілого права ЄС в сфері телекомунікацій, або грати наввипередки, і враховувати ті новації, які несе з собою Європейський Кодекс електронних комунікацій.

Розробка нової ДК з урахуванням новацій ЕЕЕС найбільш відповідає європейським прагненням та економічним викликам, що стоять зараз перед пересічними українцями. Тому обрання саме Варіанту 3 вважається найбільш доцільним.

В будь-якому разі, розробка повноцінної ДК вимагає:

1. **Внесення до Регламенту Кабінету Міністрів України визначення та вимог до документу під назвою “Дорожня карта”, проведення тренінгів та навчання з написання Дорожніх карт.**
2. **Аналізу наявного стану розвитку телекомунікацій/електронних комунікацій** (який, в свою чергу, неможливий без глибокого реформування системи державної статистики України, її повноцінної інтеграції в європейську та міжнародну систему статистики - Державна служба статистики України вже має “Дорожню карту глибокого реформування системи державної статистики України”, до цього процесу ще мають долучитись НКРЗІ та профільні асоціації).
3. **Підвищення якості офіційних перекладів актів ЄС**, які виконуються на замовлення Урядового офісу з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, завдяки відкритому громадському обговоренню цих перекладів та створення на їх базі окремих тематичних тезаурусів (за участі експертів з усіх стейкхолдерних груп), розміщення цих перекладів на новому веб-порталі, присвяченому євроінтеграції України.
4. **Забезпечення прозорості, підзвітності та інклюзивності законотворчого процесу** (у відповідності до європейських стандартів) шляхом **розміщення Дорожньої карти наближення законодавства України до права ЄС в сфері телекомунікацій/електронних комунікацій на новому веб-порталі,**

присвяченому євроінтеграції, з можливістю широкого громадського обговорення та оприлюднення результатів цього обговорення.

5. **Розробки Урядом методології оцінок впливу** Дорожньої карти з наближення українського законодавства до права ЄС в сфері телекомунікацій (електронних комунікацій), розроблених на підставі цієї ДК законопроектів, та Дорожніх карт в цілому.
6. **Узгодження** між Урядовим офісом з питань європейської та євроатлантичної інтеграції та Європейським Комітетом з соціальних та економічних питань необхідних змін до Угоди про Асоціацію, **початку обговорення пільгових умов імплементації Україною деяких актів ЄС**, зокрема, тих, що стосуються захисту персональних даних та мережевої та інформаційної безпеки.
7. **Перекладу українською мовою** Дорожньої карти з розробки ЕЕСС, самого Європейського Кодексу з електронних комунікацій, трьох оцінок впливу.
8. Проведення широкого громадського **обговорення тих змін в праві ЄС, що стосуються сфери телекомунікацій (електронних комунікацій)** та що відбулись після підписання Угоди про асоціацію.
9. **Створення мультистейкхолдерної робочої групи** з розробки нової Дорожньої карти адаптації українського законодавства до права ЄС у сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) з урахуванням змін та новацій в праві ЄС, що відбулись після 2014 року.

Додаток А. Результати анкетування.

А.1. Анкета

Анкета:

Просимо вас відповісти на нижченаведені питання. Під час відповіді користуйтеся, будь ласка (там, де це є необхідним), 10-бальною шкалою, де 0 – це найменша відповідність, а 10 – найбільша.

1. Угода про Асоціацію

1.1. Наскільки добре ви знайомі з текстом Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, зокрема, зі змістом Додатку XVII (що стосується сфери телекомунікацій) – оцінити за 10-бальною шкалою

1.2. Які п'ять завдань серед тих, що вказані в Додатку XVII, є для вас пріоритетними (в порядку зменшення пріоритетності). Вкажіть ваші власні пріоритетні завдання або виберіть їх зі списку в додатку.

2. Дорожня карта наближення українського законодавства до європейського в сфері телекомунікацій

2.1. Чи знаєте ви про необхідність розробки такої Дорожньої карти?

2.1.1. Якщо так, то чи знайомі ви з тією картою, що була розроблена Держспецзв'язком?

2.1.2. Якщо так, то як ви її оцінюєте – за 10-бальною шкалою?

2.1.3. Якщо так, то чи надавали ви свої пропозиції та зауваження до цього тексту?

2.1.4. Якщо так, то чи були вони враховані?

2.2. Як ви оцінюєте відповідність тих законопроектів, що стосуються сфери телекомунікацій і що вже зареєстровані Верховною Радою:

2.2.1. Угоді про Асоціацію – за 10-бальною шкалою;

2.2.2. Власним пріоритетам щодо змін в законодавстві в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою;

2.2.3. Чинному європейському законодавству в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою.

2.3. Чи вважаєте ви необхідним лобіювання змін в українському законодавстві в сфері телекомунікацій?

2.3.1. Якщо так, то наскільки важливим ви вважаєте виконання Угоди про Асоціацію - за 10-бальною шкалою?

2.3.2. Якщо так, то наскільки важливим ви вважаєте ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

2.4. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію ринку щодо:

2.4.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

2.4.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

2.4.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

2.5. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію усіх стейкхолдерів щодо:

2.5.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

2.5.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

2.5.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

2.6. Які головні перешкоди ви бачите на шляху до:

2.6.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти?

2.6.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій?

2.6.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС?

3. Які громадські організації та профільні асоціації представляють ваші інтереси? Якщо їх більше однієї, вкажіть їх, будь ласка, в порядку спадання їхньої ефективності/впливовості.

4. Зауваження, пропозиції, уточнення.

A.2. Додаток до питання 1.2. Анкети

Пріоритети наближення українського законодавства до права ЄС у сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) - за текстом Додатку XVII-3 до Угоди про асоціацію

1. визначити відповідні ринки товарів та послуг у секторі електронних комунікацій, які підпадають під процедури ex-ante (попереднього регулювання), та проаналізувати ці ринки з метою визначення, чи існують на них значний ринковий вплив (SMP).

2. зміцнювати незалежність та адміністративну спроможність національного регуляторного органа в секторі електронних комунікацій (стаття 3.2 цієї Директиви)

3. запровадити процедуру публічних консультацій для нових регуляторних заходів

4. створити ефективні механізми для оскарження рішень Національного регулятора в секторі електронних комунікацій

5. запровадити процедуру надання загальної авторизації та обмежити необхідність видачі індивідуальних ліцензій окремими обґрунтованими випадками

6. накладання національним регулятором на операторів, які виявлені як такі, що мають значний ринковий вплив (SMP) на відповідних ринках, належних регуляторних зобов'язань відносно доступу до використання окремих мереживих засобів; цінового контролю оплати за доступ до мережі та з'єднання, включаючи зобов'язання щодо вартісної орієнтації; прозорості, відсутності дискримінації та розмежування бухгалтерського обліку;

7. впровадити регулювання зобов'язань щодо Універсальних Послуг (USO), включаючи заснування механізму ціноутворення та фінансування

8. забезпечити повагу інтересів та прав користувачів, зокрема шляхом введення права переведення номера та єдиного номера Європейського Екстреного Виклику 112;

9. прийняти політику та принципи регулювання, забезпечуючи гармонізацію та ефективне використання спектру радіочастот;
10. моніторинг ситуації щодо справедливої конкуренції на ринках електронних комунікацій, зокрема, щодо орієнтації вартості надання послуг

A.3. Відповіді на анкету

A.3.1. Vega Telecommunications Group

Просимо вас відповісти на нижченаведені питання. Під час відповіді користуйтеся, будь ласка (там, де це є необхідним), 10-бальною шкалою, де 0 – це найменша відповідність, а 10 – найбільша.

1. Угода про Асоціацію

1.1. Наскільки добре ви знайомі з текстом Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, зокрема, зі змістом Додатку XVII (що стосується сфери телекомунікацій)? Оцінити за 10-бальною шкалою:

- 10

1.2. Які п'ять завдань серед тих, що вказані в Додатку XVII, є для вас пріоритетними (в порядку зменшення пріоритетності)? Вкажіть ваші власні пріоритетні завдання або виберіть їх зі списку в додатку:

- зміцнювати незалежність та адміністративну спроможність національного регуляторного органа в секторі електронних комунікацій (стаття 3.2 цієї Директиви);
- запровадити процедуру надання загальної авторизації та обмежити необхідність видачі індивідуальних ліцензій окремими обґрунтованими випадками;
- накладання національним регулятором на операторів, які виявлені як такі, що мають значний ринковий вплив (SMP) на відповідних ринках, належних регуляторних зобов'язань відносно доступу до використання окремих мережевих засобів; цінового контролю оплати за доступ до мережі та з'єднання, включаючи зобов'язання щодо вартісної орієнтації; прозорості, відсутності дискримінації та розмежування бухгалтерського обліку;
- визначити відповідні ринки товарів та послуг у секторі електронних комунікацій, які підпадають під процедури ex-ante, та проаналізувати ці ринки з метою визначення, чи існують на них значний ринковий вплив (SMP).

2. Дорожня карта наближення українського законодавства до європейського в сфері телекомунікацій

2.1. Чи знаєте ви про необхідність розробки такої Дорожньої карти?

- Так

2.1.1. Якщо так, то чи знайомі ви з тією картою, що була розроблена Держспецзв'язком?

- Ні

2.1.2. Якщо так, то як ви її оцінюєте – за 10-бальною шкалою?

2.1.3. Якщо так, то чи надавали ви свої пропозиції та зауваження до цього тексту?

2.1.4. Якщо так, то чи були вони враховані?

2.2. Як ви оцінюєте відповідність тих законопроектів, що стосуються сфери телекомунікацій і що вже зареєстровані Верховною Радою:

2.2.1. Угоді про Асоціацію – за 10-бальною шкалою;

2.2.2. Власним пріоритетам щодо змін в законодавстві в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою;

- 7

2.2.3. Чинному європейському законодавству в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою.

- 7

2.3. Чи вважаєте ви необхідним лобіювання змін в українському законодавстві в сфері телекомунікацій?

- Так

2.3.1. Якщо так, то наскільки важливим ви вважаєте виконання Угоди про Асоціацію - за 10-бальною шкалою?

- 6

2.3.2. Якщо так, то наскільки важливим ви вважаєте ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 9

2.4. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію ринку щодо:

2.4.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 6

2.4.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 4

2.4.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 4

2.5. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію усіх стейкхолдерів щодо:

2.5.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 3

2.5.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 3

2.5.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 3

2.6. Які головні перешкоди ви бачите на шляху до:

2.6.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти?

- Відсутність політичної волі

2.6.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій?

- Відсутність політичної волі

2.6.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС?

- Відсутність політичної волі

3. Які громадські організації та профільні асоціації представляють ваші інтереси? Якщо їх більше однієї, вкажіть їх, будь ласка, в порядку спадання їхньої ефективності/впливовості.

- ТЕЛАС, ІНАУ

4. Зауваження, пропозиції, уточнення.

A.3.2. Vodafone Україна

Просимо вас відповісти на нижченаведені питання. Під час відповіді користуйтеся, будь ласка (там, де це є необхідним), 10-бальною шкалою, де 0 – це найменша відповідність, а 10 – найбільша.

1. Угода про Асоціацію

1.1. Наскільки добре ви знайомі з текстом Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, зокрема, зі змістом Додатку XVII (що стосується сфери телекомунікацій) – оцінити за 10-бальною шкалою

- 10

1.2. Які п'ять завдань серед тих, що вказані в Додатку XVII, є для вас пріоритетними (в порядку зменшення пріоритетності). Вкажіть ваші власні пріоритетні завдання або виберіть їх зі списку в додатку.

- визначити відповідні ринки товарів та послуг у секторі електронних комунікацій, які підпадають під процедури ex-ante, та проаналізувати ці ринки з метою визначення, чи існують на них значний ринковий вплив (SMP).
- запровадити процедуру публічних консультацій для нових регуляторних Заходів
- створити ефективні механізми для оскарження рішень Національного регулятора в секторі електронних комунікацій
- забезпечити повагу інтересів та прав користувачів, зокрема шляхом введення права переведення номера та єдиного номера Європейського Екстреного Виклику 112;
- прийняти політику та принципи регулювання, забезпечуючи гармонізацію та ефективне використання спектру радіочастот;

2. Дорожня карта наближення українського законодавства до європейського в сфері телекомунікацій

2.1. Чи знаєте ви про необхідність розробки такої Дорожньої карти?

- Так

2.1.1. Якщо так, то чи знайомі ви з тією картою, що була розроблена Держспецзв'язком?

- Так

2.1.2. Якщо так, то як ви її оцінюєте – за 10-бальною шкалою?

- 8

2.1.3. Якщо так, то чи надавали ви свої пропозиції та зауваження до цього тексту?

- Так

2.1.4. Якщо так, то чи були вони враховані?

- Частково

2.2. Як ви оцінюєте відповідність тих законопроектів, що стосуються сфери телекомунікацій і що вже зареєстровані Верховною Радою:

2.2.1. Угоді про Асоціацію – за 10-бальною шкалою;

- Законопроект «Про радіочастотний ресурс України» - 8
- Законопроект «Про електронні комунікації» - 5

2.2.2. Власним пріоритетам щодо змін в законодавстві в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою;

- Законопроект «Про радіочастотний ресурс України» - 8
- Законопроект «Про електронні комунікації» - 5

2.2.3. Чинному європейському законодавству в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою.

- Законопроект «Про радіочастотний ресурс України» - 8
- Законопроект «Про електронні комунікації» - 5

2.3. Чи вважаєте ви необхідним лобювання змін в українському законодавстві в сфері телекомунікацій?

- Так

2.3.1. Якщо так, то наскільки важливим ви вважаєте виконання Угоди про Асоціацію - за 10-бальною шкалою?

- 10

2.3.2. Якщо так то наскільки важливим ви вважаєте ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 10

2.4. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію ринку щодо:

2.4.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 5

2.4.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 7

2.4.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 7

2.5. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію усіх стейкхолдерів щодо:

2.5.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 8

2.5.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 8

2.5.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 8

2.6. Які головні перешкоди ви бачите на шляху до:

2.6.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти?

- Різні інтереси основних учасників ринку, регулятора, народних депутатів та Уряду

2.6.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій?

- Складності у розробленні та всебічному схваленні компромісних та дійсно проєвропейських та перспективних законопроектів замість діючих

2.6.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС?

- Відсутність компромісу серед основних учасників ринку та бажання лобіювати окремих інтереси підчас розроблення нових законопроектів

3. Які громадські організації та профільні асоціації представляють ваші інтереси? Якщо їх більше однієї, вкажіть їх, будь ласка, в порядку спадання їхньої ефективності/впливовості.

- «Телас», Американська торгівельна палата, Інтернет Асоціація, Європейська бізнес асоціація.

4. Зауваження, пропозиції, уточнення.

А.3.3. Датагруп

Просимо вас відповісти на нижченаведені питання. Під час відповіді користуйтеся, будь ласка (там, де це є необхідним), 10-бальною шкалою, де 0 – це найменша відповідність, а 10 – найбільша.

1. Угода про Асоціацію

1.1 Наскільки добре ви знайомі з текстом Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, зокрема, зі змістом Додатку XVII (що стосується сфери телекомунікацій) – оцінити за 10-бальною шкалою

- 9

1.2. Які п'ять завдань серед тих, що вказані в Додатку XVII, є для вас пріоритетними (в порядку зменшення пріоритетності). Вкажіть ваші власні пріоритетні завдання або виберіть їх зі списку в додатку.

- Політики стосовно спектру РЧР, ефективного використання РЧР
- Визначення ринків, де існує значний ринковий вплив
- Відміна ліцензування видів діяльності
- Визнання сертифікатів відповідності якості обладнання
- Ціновий контроль оплати за доступ до мережі та з'єднання, включаючи зобов'язання щодо вартісної орієнтації
- Гармонізація з законодавством ЄС використання номерного ресурсу для фіксованого телефонного зв'язку
- Можлива зміна функцій Національного регулятора та механізми оскарження рішень НР

2. Дорожня карта наближення українського законодавства до європейського в сфері телекомунікацій

2.1. Чи знаєте ви про необхідність розробки такої Дорожньої карти?

- Так

2.1.1. Якщо так, то чи знайомі ви з тією картою, що була розроблена Держспецзв'язком?

- Так (Проект)

2.1.2. Якщо так, то як ви її оцінюєте – за 10-бальною шкалою?

- 8

2.1.3. Якщо так, то чи надавали ви свої пропозиції та зауваження до цього тексту?

- Ні

2.1.4. Якщо так, то чи були вони враховані?

2.2. Як ви оцінюєте відповідність тих законопроектів, що стосуються сфери телекомунікацій і що вже зареєстровані Верховною Радою:

2.2.1. Угоді про Асоціацію – за 10-бальною шкалою;

- 5

2.2.2. Власним пріоритетам щодо змін в законодавстві в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою;

- 5

2.2.3. Чинному європейському законодавству в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою.

- 5

2.3. Чи вважаєте ви необхідним лобювання змін в українському законодавстві в сфері телекомунікацій?

- Так

2.3.1. Якщо так, то наскільки важливим ви вважаєте виконання Угоди про Асоціацію - за 10-бальною шкалою?

- 8

2.3.2. Якщо так то наскільки важливим ви вважаєте ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 10

2.4. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію ринку щодо:

2.4.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 9

2.4.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 5

2.4.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 9

2.5. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію усіх стейкхолдерів щодо:

2.5.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 9

2.5.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 5

2.5.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 9

2.6. Які головні перешкоди ви бачите на шляху до:

2.6.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти?

- Необхідна платформа (базова організація), що консолідує ринок та інформацію

2.6.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій?

- Вирішення внутрішніх спірних питань між основними учасниками ринку (інтерконнект та вивільнення трафіку, MNP, розподіл та ефективне використання частотного ресурсу, прозоре регулювання доступу до мереж), загальні принципи регулювання телекомунікаціями (прозорі стратегічні плани)

2.6.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС?

- Відсутність єдиної консолідованої платформи, що генерує ініціативи, розробляє документи та контролює прийняття в ВР нормативних актів. Відсутність масштабного інформування ринку, поширення інформації що необхідних змін.

3. Які громадські організації та профільні асоціації представляють ваші інтереси? Якщо їх більше однієї, вкажіть їх, будь ласка, в порядку спадання їхньої ефективності/впливовості.

- ТЕЛАС, ТЕЛЕКОМ ПАЛАТА, офіс BRDO.

4. Зауваження, пропозиції, уточнення.

- Бажано розширити коло учасників консультацій щодо змін в законодавстві.

A.3.4. Київстар

Просимо вас відповісти на нижченаведені питання. Під час відповіді користуйтеся, будь ласка (там, де це є необхідним), 10-бальною шкалою, де 0 – це найменша відповідність, а 10 – найбільша.

1. Угода про Асоціацію

1.1. Наскільки добре ви знайомі з текстом Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, зокрема, зі змістом Додатку XVII (що стосується сфери телекомунікацій) – оцінити за 10-бальною шкалою

- 10

1.2. Які п'ять завдань серед тих, що вказані в Додатку XVII, є для вас пріоритетними (в порядку зменшення пріоритетності). Вкажіть ваші власні пріоритетні завдання або виберіть їх зі списку в додатку.

- прийняти політику та принципи регулювання, забезпечуючи гармонізацію та ефективне використання спектру радіочастот;
- зміцнювати незалежність та адміністративну спроможність національного регуляторного органа в секторі електронних комунікацій
- запровадити процедуру публічних консультацій для нових регуляторних заходів
- запровадити процедуру надання загальної авторизації та обмежити необхідність видачі індивідуальних ліцензій окремими обґрунтованими випадками
- моніторинг ситуації щодо справедливої конкуренції на ринках електронних комунікацій, зокрема, щодо орієнтації вартості надання послуг

2. Дорожня карта наближення українського законодавства до європейського в сфері телекомунікацій

2.1. Чи знаєте ви про необхідність розробки такої Дорожньої карти?

- Так

2.1.1. Якщо так, то чи знайомі ви з тією картою, що була розроблена Держспецзв'язком?

- Так

2.1.2. Якщо так, то як ви її оцінюєте – за 10-бальною шкалою?

- 7

2.1.3. Якщо так, то чи надавали ви свої пропозиції та зауваження до цього тексту?

- Ні

2.1.4. Якщо так, то чи були вони враховані?

2.2. Як ви оцінюєте відповідність тих законопроектів, що стосуються сфери телекомунікацій і що вже зареєстровані Верховною Радою:

2.2.1. Угоді про Асоціацію – за 10-бальною шкалою;

- 7

2.2.2. Власним пріоритетам щодо змін в законодавстві в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою;

- 6

2.2.3. Чинному європейському законодавству в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою.

- 7

2.3. Чи вважаєте ви необхідним лобіювання змін в українському законодавстві в сфері телекомунікацій?

- Так

2.3.1. Якщо так, то наскільки важливим ви вважаєте виконання Угоди про Асоціацію - за 10-бальною шкалою?

- 8

2.3.2. Якщо так то наскільки важливим ви вважаєте ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 8

2.4. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію ринку щодо:

2.4.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 7

2.4.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 8

2.4.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 7

2.5. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію усіх стейкхолдерів щодо:

2.5.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 7

2.5.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 8

2.5.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 7

2.6. Які головні перешкоди ви бачите на шляху до:

2.6.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти?

2.6.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій?

2.6.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС?

Загальні перешкоди наступні:

- Відмінність конкуренції на ринку України та ЕС
- Відмінність правового підґрунтя щодо регулювання в Україні та ЕС
- Бюрократизм процесів
- Лобіювання інтересів

3. Які громадські організації та профільні асоціації представляють ваші інтереси? Якщо їх більше однієї, вкажіть їх, будь ласка, в порядку спадання їхньої ефективності/впливовості.

- Асоціація Телас
- BRDO
- ACC

4. Зауваження, пропозиції, уточнення.

A.3.5. Lifecell

Просимо відповісти на нижченаведені питання. Під час відповіді користуйтеся, будь ласка (там, де це є необхідним), 10-бальною шкалою, де 0 – це найменша відповідність, а 10 – найбільша.

1. Угода про Асоціацію

1.1. Наскільки добре ви знайомі з текстом Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, зокрема, зі змістом Додатку XVII (що стосується сфери телекомунікацій) – оцінити за 10-бальною шкалою

- 1. Ми вивчали глибоко текст угоди про асоціацію, я можу сказати 8-9 балів.

1.2. Які п'ять завдань серед тих, що вказані в Додатку XVII, є для вас пріоритетними (в порядку зменшення пріоритетності). Вкажіть ваші власні пріоритетні завдання або виберіть їх зі списку в додатку.

- У нас є насправді так звана адженда компанії. Я можу сказати, що Європа дуже зацікавлена, щоб зробити ринок ефективним, на якому присутня конкуренція. Це основне завдання і регулятора і цієї угоди. На жаль в самому тексті все розписано досить розпливчасто і загально. Але я можу сказати, що ці завдання повністю відповідають нашій регуляторній адженді. Перше і найважливіше – це усунути зловживання на роздрібних ринках. Зараз на ринку GSM-зв'язку працюють чотири оператори і фактично один з них афілійований з монополістом по фіксованому ринку. Тому він не зацікавлений в ринкових механізмах регулювання ринку. Два інших теж займають домінуюче становище, приблизно 80%, як по абонентській базі, так і по доходам. Ці оператори не зацікавлені щось міняти. А ми насправді просто хочемо забезпечення, як це йдеться і в угоді про асоціацію, прозорі, чесні умови ведення бізнесу.

Пріоритети:

1. Регулювання SMP, визначення відповідних ринків товарів та послуг у секторі електронних комунікацій, запровадження процедури ex-ante регулювання, аналіз ринків і накладення зобов'язань.

2. MNP. Забезпечення поваги інтересів прав користувачів, зокрема шляхом введення права перенесення номера

3. Забезпечення ефективного використання радіочастотного ресурсу. В деяких інтерпретаціях це може бути або стратегією розвитку використання РЧР або розподіл радіочастотного ресурсу для операторів телекомунікацій.

4. Впровадження цінового контролю на ринку інтерконекту, оплата за доступ до мережі та з'єднання, включаючи зобов'язання щодо вартісної орієнтації. Наразі цей ринок регулюється, але навіть зараз такси, що встановлені на

цьому ринку, приблизно в 6 разів вище за собівартість. Більш того ця собівартість різна для різних операторів. Ми – менший оператор і для нас собівартість приблизно на 40% вища, ніж у конкурентів. І в Угоді про асоціацію є якраз рекомендація встановити ставки інтерконекту на рівні собівартості.

5. Сильний регулятор, який має повноваження і незалежне фінансування для проведення експертизи з залученням консультантів. В нього мають бути і повноваження визначати ринки і накладати зобов'язання на учасників ринків у разі виявлення порушень. Наприклад, у всьому світі використовуються штрафи. Якщо ти вчинив зловживання, то до тебе може бути застосований штраф, який усуне той економічний ефект, який ти з цього зловживання отримав. Основна ідея – зробити зловживання не вигідним для операторів. Наші штрафи прив'язані до мінімальної зарплати. Оператор може зловживати на мільйони гривень, а штрафувати його будуть на десятки тисяч гривень, наприклад.

2. Дорожня карта наближення українського законодавства до європейського в сфері телекомунікацій

2.1. Чи знаєте ви про необхідність розробки такої Дорожньої карти?

- Так.

2.1.1. Якщо так, то чи знайомі ви з тією картою, що була розроблена Держспецзв'язком?

- Так, вона вивішена на сайті.

2.1.2. Якщо так, то як ви її оцінюєте – за 10-бальною шкалою?

- 8 балів. Вона відповідає Угоді про асоціацію, але вона дуже загальна.

2.1.3. Якщо так, то чи надавали ви свої пропозиції та зауваження до цього тексту?

- Так.

2.1.4. Якщо так, то чи були вони враховані?

- Дорожня карта, наскільки я пам'ятаю не прийнята.

2.2. Як ви оцінюєте відповідність тих законопроектів, що стосуються сфери телекомунікацій і що вже зареєстровані Верховною Радою:

2.2.1. Угоді про Асоціацію – за 10-бальною шкалою;

- Законопроект 3549-1 – 9 балів. Є версії інші, які в деяких частинах не відповідають Угоді, в деяких – менше. Там є прогалини в тих 5 пріоритетних пунктах, які я раніше назвав. Тобто прийняття цього документу не дозволить повністю забезпечити ефективно прийняття цього ринку.
- 5051, законопроект про РЧР, в тій версії, яка є зараз – 4 бали, потребує доопрацювання, зараз існує робоча група для приведення найбільш спірних формулювань до загального розуміння. Деякі пункти в тій версії що є зараз

прописані, якщо вони будуть так прийняті, то це призведе до погіршення ситуації.

2.2.2. Власним пріоритетам щодо змін в законодавстві в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою;

- Законопроект 3549-1 – 10 балів, це версія, яку ми найбільше підтримуємо.
- 5051 – 3 бали. Ще треба враховувати, що не все, що є в Угоді про асоціацію підходить для нашого ринку. Наприклад, якщо застосувати технологічну нейтральність, то в нас буде монополіст на ринку по суті.

2.2.3. Чинному європейському законодавству в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою.

- Європейське законодавство специфічне для кожної країни. Можу оцінювати лише європейське законодавство як прагнення до ефективного ринку. Якщо так оцінювати, то десь теж 9 балів.

2.3. Чи вважаєте ви необхідним лобювання змін в українському законодавстві в сфері телекомунікацій?

- Так, вважаю це необхідним. Робота повинна проводитися масштабна і значна. Є простий принцип – якщо ринок не регулюється регулятором и конкуренцією – його регулюють монополісти. Але тут дуже складно знайти консолідовану позицію ринку, наприклад деякі експерти працюють в декількох компаніях, що зараз зацікавлені в статусі кво. А за такої ситуації розвивати нові технології – просто не вийде. Тому лобювати треба, але позицію ринку, а не інтереси конкретних компаній.

2.3.1. Якщо так, то наскільки важливим ви вважаєте виконання Угоди про Асоціацію - за 10-бальною шкалою?

- 10

2.3.2. Якщо так то наскільки важливим ви вважаєте ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 1-2 бали. Це я вважаю зовсім непотрібно. Тому що консенсус не можна знайти зі стороною, яка отримує вигоди від зловживань.

2.4. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію ринку щодо:

2.4.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 0 балів.

2.4.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 0

2.4.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 0

2.5. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію усіх стейкхолдерів щодо:

2.5.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 6 балів. З мого боку стейкхолдери – це вже не ринок, це вже держава, наприклад парламент, уряд, регулятор. Такий консенсус я бачу, але все впирається в найбільшу на мою думку проблему – в кожного депутата Верховної Ради. Тому що навіть коли законопроект 3541 голосувався в перший раз там начебто був консенсус і між фракціями, але голосів тоді виявилось недостатньо.

2.5.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 7 балів Тут більше можлива консолідація, тому що там дуже загальні формулювання.

2.5.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 6 балів

2.6. Які головні перешкоди ви бачите на шляху до:

2.6.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти?

- Бізнес-інтереси існуючих гравців в збереженні статусу кво. Ці гравці, використовуючи недоліки регулювання нашою системою, отримують прибутки.

2.6.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій?

- Ті ж самі причини.

2.6.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС?

- Розбалансована політична ситуація, у Верховній Раді немає більшості, яка може консолідуватися для прийняття потрібних законопроектів.

3. Які громадські організації та профільні асоціації представляють ваші інтереси? Якщо їх більше однієї, вкажіть їх, будь ласка, в порядку спадання їхньої ефективності/впливовості.

- Є дві асоціації, які більш-менш можуть представляти наші інтереси – це ТУСІБ – Турецько-українська асоціація і Американська торгова палата (АСС). АСС – це більш впливовіша асоціація, вона має багато важелів. Але проблема в тому, що вона представляє інтереси учасників ринку і вона може виносити лише консолідовану позицію. Будь-які профільні асоціації, Європейська бізнес асоціація, Телас, в них входять всі гравці на ринку, в яких різні позиції. Тому ці асоціації нашу позицію лобювати не можуть. Але плюс в тому, що, наприклад, жодна з цих асоціацій не може сказати, що вона проти імплементації Угоди про асоціацію. Тобто наші інтереси може ефективніше за все представляти лише ТУСІБ, в яку з нашого ринку входимо лише ми.

4. Зауваження, пропозиції, уточнення.

- Ми зараз всі говоримо про розвиток нових технологій. Наприклад, 3G. Швидкість розгортання мереж у нас в країні досить швидка – і оператори більш готові, за півтора року всі оператори встановили майже 20 тисяч базових станцій. При цьому ми забезпечили покриття України порядку 25%, інші оператори менше, населення покрили десь 60%. Тобто за півтора роки ми забезпечили лише четверту частину покриття України. Це говорить про те, що є великий виклик як покрити іншу територію. І коли постає таке питання, то відповідь така – ефективний ринок, на якому є конкуренція. Тоді покриття буде максимально можливе. Великі оператори не зацікавлені в конкуренції, вони хочуть працювати з встановленою ними маржинальністю. Наприклад, у "Київстар" маржа становить 54%, при тому що європейський рівень – 30%. Вони не будуть зацікавлені в тому, щоб її зменшувати для того, щоб мережу розгортати якнайширше. І саме регулювання може призвести до того, що покриття буде збільшуватися. І оці чотири фактори – ставка інтерконекту, усунення зловживання роздрібних ринків, впровадження услуги переносу номера і забезпечення рівних умов використання радіочастотного ресурсу – є передумовами для того, щоб ринок став конкурентним. Вони закладені у вищезгаданих законопроектах. Концепція, підтверджена світовим досвідом, така – якщо в тебе ринок ефективний, там будуть впроваджуватися нові технології. І там оператори самі зацікавлені в тому, щоб дотягнутися і дійти до кожного абоненту.

А.3.6. Укртелеком

Просимо вас відповісти на нижченаведені питання. Під час відповіді користуйтеся, будь ласка (там, де це є необхідним), 10-бальною шкалою, де 0 – це найменша відповідність, а 10 – найбільша.

1. Угода про Асоціацію

1.1. Наскільки добре ви знайомі з текстом Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, зокрема, зі змістом Додатку XVII (що стосується сфери телекомунікацій) – оцінити за 10-бальною шкалою

- 10

1.2. Які п'ять завдань серед тих, що вказані в Додатку XVII, є для вас пріоритетними (в порядку зменшення пріоритетності). Вкажіть ваші власні пріоритетні завдання або виберіть їх зі списку в додатку.

- запровадити процедуру надання загальної авторизації та обмежити необхідність видачі індивідуальних ліцензій окремими обґрунтованими випадками;
- запровадити процедуру публічних консультацій для нових регуляторних заходів;
- створити ефективні механізми для оскарження рішень Національного регулятора в секторі електронних комунікацій;
- прийняти політику та принципи регулювання, забезпечуючи гармонізацію та ефективне використання спектру радіочастот;
- моніторинг ситуації щодо справедливої конкуренції на ринках електронних комунікацій, зокрема, щодо орієнтації вартості надання послуг.

2. Дорожня карта наближення українського законодавства до європейського в сфері телекомунікацій

2.1. Чи знаєте ви про необхідність розробки такої Дорожньої карти?

- Так

2.1.1. Якщо так, то чи знайомі ви з тією картою, що була розроблена Держспецзв'язком?

- Ні

2.1.2. Якщо так, то як ви її оцінюєте – за 10-бальною шкалою?

2.1.3. Якщо так, то чи надавали ви свої пропозиції та зауваження до цього тексту?

2.1.4. Якщо так, то чи були вони враховані?

2.2. Як ви оцінюєте відповідність тих законопроектів, що стосуються сфери телекомунікацій і що вже зареєстровані Верховною Радою:

2.2.1. Угоді про Асоціацію – за 10-бальною шкалою;

- 4

2.2.2. Власним пріоритетам щодо змін в законодавстві в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою;

- 5

2.2.3. Чинному європейському законодавству в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою.

- 6

2.3. Чи вважаєте ви необхідним лобювання змін в українському законодавстві в сфері телекомунікацій?

- Ні

2.3.1. Якщо так, то наскільки важливим ви вважаєте виконання Угоди про Асоціацію - за 10-бальною шкалою?

- 3

2.3.2. Якщо так то наскільки важливим ви вважаєте ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 2

2.4. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію ринку щодо:

2.4.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 3

2.4.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 4

2.4.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 2

2.5. Наскільки реальною ви вважаєте консолідацію усіх стейкхолдерів щодо:

2.5.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти – за 10-бальною шкалою?

- 2

2.5.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій – за 10-бальною шкалою?

- 2

2.5.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС - за 10-бальною шкалою?

- 3

2.6. Які головні перешкоди ви бачите на шляху до:

2.6.1. ухвалення консенсусної Дорожньої карти?

- Часом не вистачає кваліфікованого кадрового потенціалу для роботи по адаптації національного законодавства до вимог ЄС.

2.6.2. виконання Угоди про Асоціацію в сфері телекомунікацій?

- Текст Угоди вже частково застарів в частині актуального переліку ринків, що підлягають регулюванню, а з прийняттям Electronic Communications Code взагалі постане необхідність приведення тексту Угоди до тексту вказаного кодексу. Переклад українською Угоди, особливо в частині ринків, вкрай жакливий, наприклад, недосконалий переклад призвів до наявності у переліку ринку «доступу до металічних петель та підпетель».

2.6.3. наближення українського законодавства до чинного права ЄС?

- Робота Верховної Ради по прийняттю змін до законодавства.
- Недосконалість наявних законопроектів «про електронні комунікації». Під виглядом адаптації законодавства до вимог ЄС є намагання суттєво збільшити повноваження та можливості чиновників та створити фактично другий АМКУ з колосальними штрафами та можливістю вибірково втручатися у тарифну політику окремих учасників ринку.
- Замість ліцензування видів діяльності, яке слід відмінити, створюється фактично аналогічний механізм, але в частині дозволів на номерний ресурс та в частині ведення реєстру операторів та провайдерів.

3. Які громадські організації та профільні асоціації представляють ваші інтереси? Якщо їх більше однієї, вкажіть їх, будь ласка, в порядку спадання їхньої ефективності/впливовості.

- Телас, АСС, ЕВА

4. Зауваження, пропозиції, уточнення.

- Відсутні

Додаток Б.

Б.1. Перелік нормативно-правових актів, що регулюють сферу телекомунікацій (електронних комунікацій) в Україні

1. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 1.09.2003 No 1160-IV
2. Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 03.12.1990 р., No 507-XII
3. Закон України "Про економічну конкуренцію" від 11.01.2001 р., No 2210-III.
4. Рішення НКРЗ "Про затвердження Переліку ринків телекомунікаційних послуг в Україні, прийнятих для аналізу з метою попереднього регулювання" від 19.02.2009 р. No 1366 - [http://www.nkrz.gov.ua/in/zstored/file1366\(minust\)](http://www.nkrz.gov.ua/in/zstored/file1366(minust))
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.07.No971 « Про затвердження Положення про Національну комісію з питань регулювання зв'язку України
6. Рішення НКРЗ "Про затвердження Ліцензійних умов здійснення діяльності у сфері телекомунікації знадання послуг фіксованого телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатаціїтелекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого, міжміського, міжнародного" від 10.12.2009 No 1789 <http://www.nkrz.gov.ua/uk/activities/ruling/1260537676>
7. Рішення НКРЗ "Про затвердження Ліцензійних умов здійснення діяльності у сфері телекомунікації з надання послуг рухомого (мобільного) телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку" від 26.01.2006 - <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0145-06>
8. Рішення НКРЗ "Про затвердження Ліцензійних умов здійснення діяльності у сфері телекомунікації з надання послуг з надання в користування каналів електрозв'язку (додатки) - <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1401-07>
9. Рішення НКРЗ "Про затвердження Ліцензійних умов здійснення діяльності у сфері телекомунікації з надання послуг з технічного обслуговування і експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- та радіомовлення, проводового радіомовлення та телемереж" від 11.11.2010 No513 - [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1200-10](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1200-10)
10. Рішення НКРЗ "Про затвердження Ліцензійних умов здійснення діяльності у сфері телекомунікації знадання послуг фіксованого телефонного зв'язку з

використанням безпроводового доступу до телекомунікаційної мережі з правом технічного обслуговування і надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого, міжміського, міжнародного" від 29.07.2010 No348 - [http:// zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0688-10](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0688-10)

11. Постанова Кабінету Міністрів України „Про розміри та порядок зарахування плати за видачу, переоформлення, видачу дубліката, копії ліцензії на провадження діяльності у сфері телекомунікації і продовження строку її дії” від 16.06.2005 No773 - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/773-2004-%D0%BC>
12. Рішення НКРЗ "Про затвердження Порядку аналізу ринків послуг пропуску трафіка та визначення операторів телекомунікації з істотною ринковою перевагою" 25.08.2011 No 444 - <http://www.nkrz.gov.ua/uk/activities/ruling2011/1314641008/>

Б.2. Перелік актів ЄС з Додатку XVII-3 та терміни їх імплементації

1. Директива № 2002/21/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 року про єдину нормативно-правову базу для електронних комунікаційних мереж та послуг (Рамкова Директива) із змінами, внесеними Директивою № 2009/140/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року - 2021 рік
2. Директива № 2002/20/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 року про авторизацію електронних комунікаційних мереж та послуг (Директива Авторизації) із змінами, внесеними Директивою № 2009/140/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року - 2021 рік
3. Директива № 2002/19/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 року про доступ до, та з'єднання з, електронних комунікаційних мереж та відповідного оснащення (Директива Доступу) із змінами, внесеними Директивою № 2009/140/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року - 2021 рік
4. Директива № 2002/22/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 року про універсальні послуги та права користувачів стосовно електронних комунікаційних мереж та послуг (Директива Універсальних Послуг) із змінами, внесеними Директивою № 2009/136/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року - 2021 рік
5. Рішення № 676/2002/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 року про нормативно-правову базу щодо політики стосовно спектра радіочастот в Європейській Спільноті - 2021 рік
6. Директива Комісії № 2002/77/ЄС від 16 вересня 2002 року про конкуренцію на ринках електронних комунікаційних мереж та послуг - 2019 рік
7. Директива № 98/84/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20 листопада 1998 року щодо юридичного захисту послуг, заснованих на, або складаються з, умовного доступу — 2020 рік
8. Директива № 2000/31/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 8 червня 2000 року про деякі правові аспекти послуг інформаційного суспільства, зокрема,

електронної торгівлі на Внутрішньому ринку (Директива про Електронну торгівлю) - 2020 рік

9. Директива № 1999/93/ЄС Європейського парламенту та Ради від 13 грудня 1999 року про електронні підписи, що застосовується в межах Співтовариства — 2020 рік - ***втратила чинність***

Б.3. Перелік органів державної влади України, з якими узгоджувався текст Дорожньої карти наближення законодавства України до права ЄС у сфері телекомунікацій (електронних комунікацій) наприкінці 2017 року

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
2. Міністерство фінансів України
3. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
4. Міністерство оборони України
5. Міністерство інфраструктури України
6. Міністерство внутрішніх справ України
7. Службою безпеки України
8. Антимонопольний комітет України
9. Національна рада з питань телебачення і радіомовлення України
10. Державне агентство з питань електронного урядування України
11. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації
12. Державний комітет телебачення і радіомовлення України
13. Міністерство юстиції України

Б.4. Акти ЄС, що впливають на сферу телекомунікацій, та які було ухвалено після підписання Угоди

До актів ЄС, що були ухвалені після 16.09.2014 року (дати ратифікації Україною Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), і що мають безпосереднє відношення до сфери телекомунікацій, відносяться, в першу чергу,:

- Директива 2016/680 Європейського Парламенту та Ради ЄС від 27 квітня 2016 р. **про захист фізичних осіб стосовно обробки персональних даних компетентними органами для цілей запобігання, розслідування, виявлення або переслідування кримінальних злочинів або виконання кримінальних покарань та про вільне переміщення таких даних**, а також про скасування Рамкового Рішення Ради 2008/977 (Directive (EU) 2016/680 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA);
- Регламент (Євросоюз) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року **про захист фізичних осіб стосовно обробки персональних даних та про вільне переміщення таких даних**, а також про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних - REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (GDPR - General Data Protection Regulation);
- Директива ЄС щодо заходів по **забезпеченню високого загального рівня безпеки мережевих та інформаційних систем** у всьому Союзі (DIRECTIVE (EU) 2016/1148 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 6 July 2016 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union - NIS Directive).

Два перших документи (щодо захисту персональних даних) були ухвалені 2016 року, але набувають чинності 2018 року. Директива NIS (з кібербезпеки) набула чинності 2016 року.

